

ΑΣΚΗΣΕΙΣ

1. Να αναγνωρίσετε τα σχόλια που υπάρχουν στις ακόλουθες ειδήσεις.
 - α. εξαιρετικό τριήμερο, ζωτικά αυτά ζητήματα.
 - β. Το μεράκι και η επιμονή και η ομαδική δουλειά και η αγάπη της μουσικής έκφρασης που λυτρώνει και σώζει και υπερβαίνει τις αναπηρίες και όλα τα σκεπάζει.
 - γ. Χιούμορ πικρό, διαβρωτικό, με ισχυρές δόσεις υπερρεαλισμού. Σ' έναν κόσμο που παραπαίει και αυτοκαταστρέφεται.

2. Να γράψετε δύο τίτλους [έναν κυριολεκτικό κι έναν μεταφορικό] για καθεμία από τις ακόλουθες ειδήσεις.
 - α. Το σημαντικό έργο των γιατρών: κυριολεκτική
Μαθήματα ζωής δίνουν οι γιατροί: μεταφορική
 - β. Σημαντική έλλειψη γυναικών στην Ινδία: κυριολεκτική
Οι γυναίκες δεν ανθίζουν στην Ινδία: μεταφορική

3. Τι εκφράζουν τα ακόλουθα σημεία στίξης στα παραδείγματα που ακολουθούν.
 - Ειρωνεία
 - Προειδοποίηση
 - Θαυμασμό
 - Απορία, αμφισβήτηση
 - Απορία, προβληματισμό

4. Να αναγνωρίσετε ποιο από τα αστέρια της είδησης (εγγύτητα, επικαιρότητα, σπανιότητα, σπουδαιότητα, εκρηκτικότητα, εκκρεμότητα, συνέπειες, συγκίνηση) χαρακτηρίζει καθεμία από τις ακόλουθες σύντομες ειδήσεις:
 - α. επικαιρότητα, εγγύτητα
 - β. συγκίνηση
 - γ. σπουδαιότητα, εγγύτητα
 - δ. σπανιότητα
 - ε. συνέπειες

5. Να εντοπίσετε το είδος του συλλογισμού στα παρακάτω κείμενα
 - α. Η παράγραφος αναπτύσσεται με παραγωγική συλλογιστική πορεία, διότι ξεκινάει από μία γενική διαπίστωση (Ανέκαθεν η οικονομική δράση του ανθρώπου ήταν μια δράση μέσα στη φύση και πάνω στη φύση) και εξειδικεύει ύστερα τις δράσεις μέσα και πάνω στη φύση.

 - β. Η παράγραφος αναπτύσσεται με επαγωγική συλλογιστική πορεία, διότι από τις επιμέρους περιπτώσεις των βασανιστών με Γκαίτε και Μπραμς καταλήγει σε μια γενικότερη άποψη για την πνευματική καλλιέργεια.

- γ. Η παράγραφος αναπτύσσεται με παραγωγική συλλογιστική πορεία, διότι ξεκινάει αναφερόμενη γενικά σε κινδύνους του τουρισμού και έπειτα συγκεκριμενοποιεί αυτούς τους κινδύνους.
6. Να βρεθεί ο τρόπος με τον οποίο αναπτύσσονται οι παρακάτω παράγραφοι:
- αίτιο-αποτέλεσμα,
 - παραδείγματα,
 - αιτιολόγηση
7. Να εντοπίσετε τα δομικά μέρη των παρακάτω παραγράφων.
- Θεματική περίοδος:** «Τεράστιο χάσμα ... από τον απαισιόδοξο».
Σχόλια: «Ο πρώτος βλέπει ... η διάθεσή του».
Κατακλείδα: «Πρόκειται ... για ρόδινα χρώματα».
 - Θεματική περίοδος:** «Η σταθερά ανερχόμενη ... τρίτης κατηγορίας».
Σχόλια: «Για πολλούς ... ταχύτατους ρυθμούς».
8. Να μετατρέψετε την ενεργητική σύνταξη σε παθητική ή το αντίστροφο και να αιτιολογήσετε την επιλογή σύνταξης από τον συγγραφέα.
- Η οικονομική ανάπτυξη αναστέλλεται από τον αναλφαβητισμό.
 - Η επιτυχής ενσωμάτωση των ατόμων στην αγορά εργασίας δυσχεραίνεται από την μη ολοκλήρωση της υποχρεωτικής εκπαίδευσης.
 - Θα πρέπει να αναζητήσουν συστηματικά νέους τρόπους εκμάθησης ξένων γλωσσών.
 - Ο δέκτης στον προφορικό λόγο προσλαμβάνει το κείμενο.
9. Να επιβεβαιώσετε ή να απορρίψετε την ορθότητα του περιεχομένου των ακόλουθων ισχυρισμών.
- Λάθος
 - Λάθος
 - Σωστό
 - Σωστό
 - Σωστό
 - Λάθος
10. Τι δηλώνουν οι έντονα υπογραμμισμένες διαρθρωτικές λέξεις μέσα στο κείμενο;
▪ «Εκτός αυτού»	→	προσθήκη
▪ «αλλά»	→	αντίθεση
▪ «Ακόμη και»	→	αντίθεση
▪ «Αντίθετα»	→	αντίθεση
▪ «επομένως»	→	συμπέρασμα

11. Ποιες από τις παρακάτω αναφορικές προτάσεις είναι προσδιοριστικές και ποιες προσθετικές (παραθετικές). Να βάλετε κόμματα όπου χρειάζεται.
- Οι βροντές που ακούγονταν από μακριά προμήνυαν καταιγίδα.
→ προσθετική
 - Επιτέλους ήρθε η βροχή που περίμεναν με αγωνία οι γεωργοί.
→ προσδιοριστική
 - Η Καλλιόπη που φιλοξενούμε σπίτι μας θα μας φύγει αύριο.
→ προσθετική
 - Ο παππούς μου που έχει πολεμήσει στον πόλεμο του '40 παίρνει ακόμη μέρος στις παρελάσεις.
→ προσδιοριστική

12. ΚΕΙΜΕΝΟ: Γ. Μπαμπινιώτη

Πλαγιότιτλοι

- §1 → Το μέλλον της χώρας μας εξαρτάται από το μέλλον της παιδείας μας.
- §2 → Οι μεταρρυθμίσεις δεν αγγίζουν την ουσία της παιδείας αλλά έχουν χαρακτήρα διοικητικό και οργανωτικό.
- §3 → Η γενική παιδεία μπορεί να καταστήσει τους νέους ολοκληρωμένους και συγκροτημένους πολίτες.
- §4 → Η ουσιαστική παιδεία περιέχει την κατάκτηση της μητρικής γλώσσας, των ανθρωπιστικών και φυσικών επιστημών σε συνδυασμό με τον αθλητισμό και την καλλιτεχνική παιδεία.
- §5 → Οι πνευματικές αξίες που τα τελευταία χρόνια περιφρονήθηκαν πρέπει να είναι η ουσία της παιδείας.
- §6 → Η ουσιαστική παιδεία είναι η απάντηση σε κάθε κρίση.

Περίληψη

Στο κείμενο ο συγγραφέας στηρίζει το μέλλον της χώρας στο μέλλον της παιδείας. Εκτός από τις οργανωτικές- διοικητικές αλλαγές, η παιδεία χρειάζεται ριζικές τομές. Συνεπώς προτείνει ότι πρέπει να παρέχεται σε όλους τους μαθητές γενική παιδεία με στόχο να τους καταστήσει ολοκληρωμένους πολίτες με αξίες και ιδανικά. Αναγκαία στοιχεία για ένα σύγχρονο πολίτη ο συγγραφέας θεωρεί τη βαθύτερη γνώση της μητρικής γλώσσας και τη μαθηματική σκέψη συμπληρωμένα με τις ανθρωπιστικές και φυσικές επιστήμες, αλλά και τις τέχνες και τον αθλητισμό. Η ουσία της παιδείας πρέπει να είναι οι υψηλές αξίες και τα ιδανικά προερχόμενα από την πλούσια πνευματική μας παράδοση, αν και αυτά περιφρονήθηκαν τα τελευταία χρόνια. Συμπερασματικά η απάντηση σε κάθε κρίση είναι η παιδεία που καλλιεργεί εσωτερικά και ολόπλευρα τους νέους ανθρώπους.

Επιμέλεια: Πατέρα Αγγελική

ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΑΤΑ

Διαγώνισμα 1^ο
«Εθισμός και ηλεκτρονική παιδεία»

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1.
 - Η αλόγιστη χρήση των τεχνολογικών μέσων περιορίζει την ελευθερία της σκέψης και της επιλογής και τελικά εγκλωβίζει το σύγχρονο άνθρωπο.
 - Εθισμός των νέων και απομάκρυνσή τους από τους συνανθρώπους τους και την «αληθινή» ζωή.
 - Ευθύνη του σχολείου να προστατεύσει το μαθητή.
 - Ανάγκη παροχής «ηλεκτρονικής» παιδείας: Δημιουργικότητα
 - Η γνώση πρέπει να γίνει βίωμα.
 - Αυτενέργεια
 - Καλλιέργεια «ηλεκτρονικής» συνείδησης
 - Ωριμότητα – Οριοθέτηση του πραγματικού και διαχωρισμός του από το απατηλό/ το εικονικό.
 - Αντίσταση σε αυτούς που στερούν την ελευθερία μας.

2. Εθισμός στην ευκολία
 - Έτοιμες λύσεις
 - Αδυναμία σκέψης
 - Εγκλωβισμός/ Στεγανοποίηση της λογικής/ Αδρανοποίηση νοητικών δυνάμεων
 - Αποφυγή διερεύνησης και λήψης πρωτοβουλιών → Ανυπαρξία δημιουργικής σκέψης

3. **Ενεργητική σύνταξη**
Μετατροπή
Αυτός ο σκοπός πρέπει να υπηρετηθεί απ' την εκπαιδευτική διαδικασία: η συνείδηση της λειτουργικότητας του μέσου και η αίσθηση των ορίων μεταξύ πραγματικού και φανταστικού.

4. **Τρόποι ανάπτυξης**
Αιτιολόγηση: «Εκείνο ... αδράνειας».
Παράδειγμα: «Το Facebook ... ψηφιακές εφαρμογές».

5.

▪ ιδεατής	→	ρεαλιστικής, εφικτής
▪ ευχαρίστηση	→	δυσαρέσκεια
▪ πρακτική	→	θεωρητική, νοερή
▪ κρύβονται	→	αποκαλύπτονται
▪ ευκολόπιστων	→	δύσπιστων

- 6.
- Η αμφισβήτηση παραδεδεγμένων αληθειών από τους σοφιστές κατέληγε στο μηδενισμό αυτών.
 - Προχωρούσε αμέριμνος στο δρόμο.
 - Χρειάζεται να τηρούμε τους στοιχειώδεις κανόνες ευγένειας.
 - Η ωριμότητά του είναι έκδηλη σε κάθε του κίνηση.
 - Ένας ενεργός πολίτης αποστρέφεται την παθητικότητα και την αδράνεια.
7. Άρθρο: Επίκαιρο θέμα, καθημερινός λόγος, τεχνική ανεστραμμένης πυραμίδας.
8. α. Αξιοποίηση υπολογιστή και διαδικτύου στο σχολείο:
- Παιδευτική διαδικασία και μάθηση: θελκτική, ενδιαφέρουσα, ευχάριστη για το μαθητή.
 - Άντληση πληροφοριών – πρόσβαση στη διεθνή βιβλιογραφία – Εκπόνηση εργασιών.
 - Επικοινωνία με άλλα σχολικά περιβάλλοντα – Γόνιμη πολιτισμική αλληλεπίδραση
 - Εξατομικευμένη γνώση
- β. Κίνδυνοι που ελλοχεύουν:
- Αδυναμία ελέγχου του τεράστιου όγκου πληροφοριών – Ανεξακρίβωτες πληροφορίες – Αναξιόπιστες πηγές
 - Κίνδυνος εθισμού – Απομάκρυνση από το βιβλίο – Κωδικοποίηση της γλώσσας
 - Στεγανοποίηση λογικής – Αδρανοποίηση νοητικών λειτουργιών. Μηχανικά επαναλαμβανόμενες κινήσεις.
 - Αντικατάσταση της διά ζώσης επικοινωνίας από μια ψυχρή/ παγερή μηχανή – Ψευδεπίγραφη πραγματικότητα.

Επιμέλεια: Μανωλάκη Αγγελική

Διαγώνισμα 2^ο
 «Ανθρώπινα δικαιώματα: Δυτικό ιδεολόγημα ή κληρονομιά της ανθρωπότητας»

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1.
 - Δικαιώματα: θεμελιώδης προϋπόθεση ομαλής συμβίωσης.
 - Κόσμος γεμάτος αντινομίες → Πολλαπλά προβλήματα → Παγκόσμια κρίση.
 - Αγώνας για κατοχύρωση και έμπρακτο σεβασμό των δικαιωμάτων.
 - Προσπάθειες διασφάλισης τους από κράτη και οργανώσεις.
 - Διάσταση μεταξύ θεωρητικών διακηρύξεων και πρακτικής εφαρμογής.
 - Αμφισβήτηση απ' τα μη δυτικά κράτη → Σύνδεση των δικαιωμάτων με προσπάθεια πολιτισμικού επεκτατισμού → Δεν ισχύει ο φόβος της αλλοτρίωσης.
 - Δικαιώματα: «σύμμαχος» των ανθρώπων και «παγκόσμια κληρονομιά»

2. Επεκτατισμός της Δύσης – Επιβολή θέσεων, κουλτούρας, νοοτροπίας μέσω της κατοχύρωσης κάποιων δικαιωμάτων → Τρόπος ελέγχου και «εξανδραποδισμού» αδύναμων κρατών.

3. **Συνυποδηλωτική χρήση:**
 - Επίκληση στο συναίσθημα → Διέγερση ψυχικών αντιδράσεων
 - Επικοινωνιακός τόνος: ζωνρότητα, αμεσότητα, παραστατικότητα.
 - Εύληπτο μήνυμα.

Λέξεις – φράσεις με συνυποδηλωτική σημασία:

 - Ακρογωνιαίος λίθος, «σύγκρουση πολιτισμών», να αποτελούν «σύμμαχο».

4.
 - Συνοχή – συνεκτικότητα → §3
 - Όμως = Αντίθεση
 - Επανάληψη λέξεων («δικαιώματα», «δυτικός») και παρεμφερών εκφράσεων.
 - Συνεκτικότητα: ενότητα θέματος – νοηματική αλληλουχία.

5. **Γ' πρόσωπο:**
 - Στοιχεία βέβαια, αναντίρρητα, καθολικής ισχύος,
 - Γενίκευση,
 - Αντικειμενικός, αποστασιοποιημένος παρατηρητής.

6. **Σύνταξη παθητική:**
 Ζούμε μία νέα παγκόσμια κρίση (ή βιώνεται από μας μία νέα παγκόσμια κρίση) που τη σηματοδοτούν μεταξύ άλλων, τα προβλήματα, που προκάλεσε η διάλυση του ανατολικού μπλοκ, η συνειδητοποίηση της πολυπολιτισμικότητας με παράλληλη αναβίωση του εθνικισμού και της «ιδεολογίας της ιδιαιτερότητας» και ο κίνδυνος της «σύγκρουσης των πολιτισμών».

Παθητική σύνταξη: τονίζεται το συμβάν, το γεγονός → ύφος σοβαρό, επίσημο, τυπικό, αποστασιοποιημένο

≠

Ενεργητική σύνταξη: τονίζεται το υποκείμενο της πράξης, ο φορέας της ενέργειας → ύφος άμεσο, ζωνρό → επικοινωνιακός τόνος.

7.

- γεμάτο → πλήρη
- ευημερία → ευζωία
- εξαθλίωση → ανέχεια
- προκλήθηκαν → προξενήθηκαν
- παίζουν → διαδραματίζουν

8.

- επίκεντρο → περιθώριο
- παγκόσμιου → εθνικού/ τοπικού
- ενδιαφέροντος → αδιαφορίας
- θεμελιώδεις → επουσιώδεις
- ελεύθερης → ανελεύθερης

9. **Δικαιώματα:**

- Ελευθερία σκέψης, έκφρασης, βούλησης, δράσης.
- Δικαιώματα «εκλέγειν και εκλέγεσθαι».
- Δικαίωμα στην παιδεία και την εργασία.

Αναγκαιότητα:

- Ο κάθε άνθρωπος γίνεται «αρχιτέκτονας της τύχης του», όχι παθητικός θεατής της ζωής του.
- Ομαλή συμβίωση – Αγαστή συνεργασία → Πρόδος, κοινωνική ευδοκίμηση και ατομική ανέλιξη.
- Συμμετοχή στα κοινά → Ο πολίτης «ρυθμίζει» τις πολιτειακές εξελίξεις.
- Εύρυθμη λειτουργία δημοκρατίας → Ευνομούμενη κοινωνία.

Αιτίες καταστρατήγησης:

- Ακόρεστες φιλοδοξίες ηγεμόνων – Αρχομανία → Εγκαθίδρυση της εξουσίας τους.
- Οικονομικά συμφέροντα.
- Έλλειψη ανθρωπιστικής παιδείας.
- Ρατσιστικές αντιλήψεις – Εθνικιστικές εξάρσεις – Διαιώνιση κοινωνικών στερεοτύπων.
- Κακή λειτουργία Μ.Μ.Ε.

Επιμέλεια: Μανωλάκη Αγγελική

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

1^η Δραστηριότητα:

Ανάλυση στίχων:

- Οι δύο στίχοι λειτουργούν ως υπενθύμιση και προειδοποίηση στους δικτάτορες ότι θα «πληρώσουν» για τα ειδικά τους εγκλήματα σε βάρος του λαού.
- Ελπίδα του ποιητή για δικαιοσύνη και αποκατάσταση της ηθικής τάξης.

2^η Δραστηριότητα:

α. Σχολιασμός τίτλου:

- Οι ασπάλαθοι παραπέμπουν στο αντίστοιχο χωρίο του Πλάτωνα, αλλά λειτουργούν και αλληγορικά, συμβολικά για την επικείμενη τιμωρία των δικτατόρων.
- Η χρήση των αποσιωπητικών συμβάλλει στη δημιουργία ανάλογων συνειρμών και στην υπογράμμιση του υπονοουμένου/ του υπαινιγμού που θέλει να αφήσει ο ποιητής.

β. i. Ελεύθερος στίχος:

- Όχι:
- ◆ Μέτρο
 - ◆ Ομοιοκαταληξία
 - ◆ Ισοσυλλαβία
 - ◆ Ίδιος αριθμός στίχων σε κάθε στροφή.

ii. Πεζολογικός τόνος

γ. Χρονικά επίπεδα αφήγησης:

α) Επίσκεψη του ποιητή στο Σούνιο στις 25 Μαρτίου 1971, ημέρα του Ευαγγελισμού. Στην Ελλάδα υπήρχε τότε δικτατορία.

β) Αρχαία Ελλάδα – Αναφορά σε χωρίο της «Πολιτείας» του Πλάτωνα και στην τιμωρία του τυράννου Αρδιαίου για τα ανοσιουργήματα που είχε διαπράξει.

Σύνδεση των δύο επιπέδων, καθώς ο ποιητής παρατηρεί τους ασπαλάθους και συνειρμικά μεταβαίνει στην τιμωρία του Αρδιαίου, προοικονομώντας, όμως, έτσι και το τέλος των σύγχρονων τυράννων.

3^η Δραστηριότητα:

Χρέος ποιητή – Ρόλος πνευματικού ανθρώπου:

- Καταγγελία κακώς κειμένων – Στηλίτευση των αυθαιρεσιών των φορέων της εξουσίας.
- Έντονη διαμαρτυρία → Αφύπνιση, ευαισθητοποίηση του λαού.
- Συνεχής εγρήγορση.
- Πνευματικός άνθρωπος: «Ο πιο ευαίσθητος σειсмоγράφος της εποχής του».

Επιμέλεια: Μανωλάκη Αγγελική

Διαγώνισμα 2^ο
Αλέξανδρος Παπαδιαμάντης, «Το μοιρολόγι της φώκιας»

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

1^η Δραστηριότητα:

Κλιμάκωση σκηνής του θανάτου:

- Συχνές αναφορές στο θάνατο (μνημούρια, νεκροταφείο, υπολείμματα νεκροταφείου, το πένθος της γριάς Λούκαινας).
- Το κορίτσι έφυγε κρυφά – Δεν γνωρίζει την περιοχή → Εγκλωβισμός στο απότομο μονοπάτι.
- Νυχτώνει – Κανείς δεν ακούει την κραυγή της.

2^η Δραστηριότητα:

α.

▪ **Στοιχείο ρεαλισμού:**

Τάση αντικειμενικής καταγραφής της πραγματικότητας → «Ένθυμείτο ... άκόμη».

▪ **Στοιχείο νατουραλισμού:**

Επιμονή στην εξονυχιστική περιγραφή και στη φωτογραφική λεπτομέρεια → «Δεξιά ... λάφυρα».

β. **Είδος αφήγησης:**

- Τριτοπρόσωπη αφήγηση με μηδενική εστίαση.
- Αναδρομική αφήγηση (μοιρολόγι γριάς Λούκαινας)

Αφηγητής: Παντογνώστης

γ. **Σχήματα λόγου**

- Μεταφορές: «αλώνι του Χάρου», «κήπος της φθοράς» → Διέγερση συναισθήματος – Ζωηρότητα, αμεσότητα, παραστατικότητα.
Λυρική διάθεση → Προσδίδει αισθητική στο κείμενο.

Σχήμα κύκλου:

- Το έργο αρχίζει με το μοιρολόγι της γριάς Λούκαινας και τελειώνει με το μοιρολόγι της φώκιας → Σφικτή δομή – Νοηματική αλληλουχία → Μοτίβο του θανάτου.

3^η Δραστηριότητα:

Ανάλυση στίχων:

- Κοσμοαντίληψη Παπαδιαμάντη – Φιλοσοφημένη εγκαρτέρηση μπροστά στα βάσανα της ζωής και τις αντιξοότητες που ο κάθε άνθρωπος θα κληθεί να αντιμετωπίσει στη ζωή του.
- Ο βίος του ανθρώπου είναι άρρηκτα συνδεδεμένος με τον πόνο και τον καμμό.

Επιμέλεια: Μανωλάκη Αγγελική

ΘΕΜΑΤΑ ΑΥΞΗΜΕΝΗΣ ΔΥΣΚΟΛΙΑΣ (εισαγωγή στη Γ΄ Λυκείου)
Κείμενο 1^ο
Ε. Π. Παπανούτσος, «Η δύναμη της μάζας» (Το δίκαιο της πυγμής)
ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

Να βρείτε δύο διαφορετικούς τρόπους και μέσα πειθούς σε κάθε παράγραφο, δίνοντας τις αντίστοιχες παραπομπές.

Τρόποι πειθούς	
§4	α. επίκληση στη λογική
	β. επίκληση στο συναίσθημα
§6	α. επίκληση στο συναίσθημα
	β. επίκληση στην αυθεντία
Μέσα πειθούς	
§4	α. Τεκμήρια – παραδείγματα: «Είναι απίστευτο ... καίγονται».
	β. Ποιπτική λειτουργία της γλώσσας: «Έτσι ... λευτερωθεί».
§6	α. Ποιπτική λειτουργία της γλώσσας & Λέξεις με συναισθηματική φόρτιση: «Ό,τι χαρακτηρίζει ... ξεγέλασμά τους».
	β. Τα λόγια του Νίτσε: «Ας θυμηθούμε ... εαυτό μας».

Επιμέλεια: Μανωλάκη Αγγελική

Κείμενο 2^ο
Α. Τερζάκης, «Μηχανισμός του εξανδραποδισμού»
ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

Ποιος είναι ο κυρίαρχος τρόπος πειθούς; Να τεκμηριώσετε την απάντησή σας. Που αποσκοπεί αυτή η επιλογή του γράφοντα;

- Επίκληση στο συναίσθημα → Ποιπτική λειτουργία της γλώσσας: εγείρει ο γράφων ψυχικές αντιδράσεις, προσδίδει στο κείμενο αισθητική και επικοινωνιακό τόνο: ζωνρότητα, αμεσότητα, παραστατικότητα. Κάνει το κείμενο εύληπτο και προσιτό.
- (Ενυπάρχει και επίκληση στη λογική → Επιχείρημα και τεκμήρια)

Επιμέλεια: Μανωλάκη Αγγελική

Κείμενο 3^ο
Γ. Σεφέρης, «Πάντα πλήρη θεῶν» (Δοκιμές)

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

Να βρείτε δύο διαφορετικούς τρόπους και μέσα πειθούς σε κάθε παράγραφο και να εξηγήσετε τη λειτουργικότητα αυτών των επιλογών του γράφοντα. (Να δώσετε τις αντίστοιχες παραπομπές).

Τρόποι πειθούς	
§14	α. επίκληση στο συναίσθημα
	β. επίκληση στην αυθεντία
§16	α. επίκληση στο συναίσθημα
	β. επίκληση στη λογική
Μέσα πειθούς	
§14	α. Ποιητική λειτουργία της γλώσσας – μεταφορικός – εικονοπλαστικός λόγος: «Είναι με κάποιο τρόπο ... παντού».
	β. Αναφορά στην αυθεντία και στα λόγια αυτής: «Πάντα ... Θαλής».
	α. Ποιητική λειτουργία της γλώσσας: «Τότε θα μπορέσει... χώμα τους».
§16	β. Τεκμήριο: παράδειγμα: «Το ναό του Δελφικού ... Κίρφη».
Λειτουργικότητα	
§14	Αυθεντία: κύρος, αξιοπιστία, διαχρονικότητα
	Συναίσθημα: επικοινωνιακός τόνος: ζωνρότητα, παραστατικότητα, αμεσότητα και αισθητική – εύληπτο μήνυμα
§16	Συναίσθημα: επικοινωνιακός τόνος: ζωνρότητα, παραστατικότητα, αμεσότητα και αισθητική – εύληπτο μήνυμα
	Λογική – παραδείγματα: εύληπτος, προσιτός λόγος, διασαφήνιση, στήριξη θέσης → Επικοινωνιακός λόγος

Επιμέλεια: Μανωλάκη Αγγελική

ΑΣΚΗΣΕΙΣ

1. Να ετυμολογηθούν οι παρακάτω λέξεις και από το τελευταίο συνθετικό τους να γράψετε μία απλή και μία σύνθετη λέξη:

	Ετυμολογία	Απλή	Σύνθετη
αποκομιδή	από + κομίζω	κόμιστρο	μετακόμιση
εγγονός	εν + γίγνομαι	γονιός	απόγονος
απότοκο	από + τίκτω	τοκετός	καλλιτέχνης
χειροτονία	χείρ + τείνω	τονισμός	έντονος
ανένδοτος	α + εν + δίδωμι	δώρο	παράδοση
δημιουργικός	δήμος + έργο	εργάτης	άνεργος
αναπαλλοτρίωτα	α + από + άλλος	αλλοίωση	εναλλαγή
πραξικόπημα	πράττω + κόπτω	κόψιμο	διακοπή
ευδαιμονία	ευ + δαίομαι	δαιμόνιος	κακοδαιμονία
επιτομή	επί + τέμνω	τμήμη	έντομο
διεθνής	δια + εθίζω	εθνικός	διεθνοποίηση
έμβλημα	εν + βάλλω	βολή	καταβολή
μεσογειακός	μέσος + γη	γήινος	γήπεδο
αυθαιρεσία	αυτός + αιρώ	αιρετικός	αφαιρετικός
δικηγόρος	δίκη + αγορεύω	αγόρευση	συνήγορος
έμφυτος	εν + φύω	φυσικός	μεταφυσική
ατελέσφορος	α + τέλος + φέρω	φορά	φορτηγό

2. Να γραφούν συνώνυμα των ακόλουθων λέξεων:

πρότυπο	→	υπόδειγμα	ενάργεια	→	διαύγεια
ατελέσφορο	→	αναποτελεσματικό	πεπερασμένες	→	περιορισμένες
ζήτημα	→	θέμα	άμεμπτος	→	αψεγάδιαστος
σφυρηλατώ	→	διαμορφώνω	αποδέχομαι	→	εγκρίνω
συνυφαίνονται	→	συνδέονται	ψεγάδι	→	ελάττωμα
αναγκαία	→	απαραίτητη	συμφεροντολόγος	→	ιδιοτελής
ικανότητα	→	δεξιότητα	φιλαλληλία	→	αλτρουισμός
ρηξικέλευθος	→	καινοτόμος	πενία	→	φτώχεια
γνώρισμα	→	χαρακτηριστικό	απέχθεια	→	αποστροφή
πασίδηλο	→	ολοφάνερο	πολυδιάστατο	→	πολύπτυχο
αποδέσμευση	→	χειραφέτηση	άμβλυση	→	μείωση
απελευθέρωση	→	ανεξαρτητοποίηση	όλβος	→	πλούτος
μετατροπή	→	αλλαγή	κλυδωνισμός	→	διασάλευση
βελτίωση	→	καλυτέρευση	επουσιώδης	→	ασήμαντος
δυσκολία	→	δεσχέρεια	σαθρός	→	σάπιος
σκέφτεται	→	συλλογίζεται	κίβδηλος	→	κάλπικος
ιδεώδης	→	ιδανικός	ανάλγητος	→	άπονος
ασθένεια	→	νόσος	αντιμάχομαι	→	αντιτάσσομαι
έριδα	→	διαμάχη	ανεξαρτησία	→	ελευθερία

3. Να γραφούν τα αντώνυμα των ακόλουθων λέξεων:

αποδέχομαι	→	απορρίπτω	συγκεχυμένο	→	ξεκάθαρο
πρόδος	→	οπισθοδρόμηση	ελλιπής	→	πλήρης
ερεβώδης	→	φωτεινός	ευθυνόφοβος	→	υπεύθυνος
αποδέσμευση	→	δέσμευση	περιφρονούν	→	εκτιμούν
κοινωνικοποίηση	→	περιθωριοποίηση	ανορθόδοξος	→	ορθόδοξος
ραγδαία	→	σταδιακή	αντικειμενικός	→	υποκειμενικός
ψεγάδι	→	προτέρημα	θρασύς	→	ευγενής
ιδιοτελής	→	ανιδιοτελής	έπαινος	→	ψόγος
οργάνωση	→	αποδιοργάνωση	δημόσιος	→	ιδιωτικός
φιλαλληλία	→	φιλαυτία	διαχωρίζουν	→	συνενώνουν
φαίνεται	→	αποκρύπτεται	καινοτόμο	→	αναχρονιστικό
αξία	→	απαξία	ειδήμων	→	αδαής
ένοχος	→	αθώς	απώλεια	→	εύρεση
πένθιμος	→	χαρμόσυνος	ζοφερός	→	φωτεινός
αναβαθμίζω	→	υποβαθμίζω	ταλαντούχος	→	ατάλαντος
ευμάρεια	→	ανέχεια	δύσχηστος	→	εύχηστος
ευδαιμονία	→	δυστυχία	εμφανής	→	κρυφός
συντροφικότητα	→	μοναχικότητα	επιδείνωση	→	βελτίωση
ολέθριος	→	σωτήριος	ένταξη	→	απόταξη

Επιμέλεια: Μανωλάκη Αγγελική